

KUSTBEVAKNINGEN

Organisatorisk enhet
Avdelningen för
strategisk inriktning och
ledningsstöd

Handläggare
Sara Thörngren

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning och
säkerhet och samhällets krisberedskap

Datum
2022-03-14

Dnr
2021-3006

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2021-12-09

Er referens
Ju2021/04006

Remissvar avseende betänkandet *Åtgärder i gränsnära områden (SOU 2021:92)*

Kustbevakningen är positiv till förslagen i betänkandet som ger berörda myndigheter bättre möjligheter att kontrollera utlänningars vistelserätt och bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten.

Myndigheten har dock några synpunkter vad gäller tillämpningsområdet för föreslagen lag ((2023:xx) med särskilda bestämmelser om polisiära befogenheter i gränsnära områden, möjligheterna att omhänderta identitetshandlingar, möjligheterna att vidta åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet med mera.

Gränsnära områden

Eftersom tillämpningsområdet för den föreslagna lagen är begränsat till gränsnära områden är det bland annat ur rättssäkerhetssynpunkt viktigt att områdena är tydliga för de tillämpande myndigheterna. För Kustbevakningen är det i första hand i hamnar som myndigheten kan antas komma att utöva de i lagen angivna befogenheterna avseende de gränsnära områdena.

Enligt lagförslaget utgör hamnar som används för kommersiell handels- och passagerartrafik mot utlandet ett gränsnära område. I de fall det förekommer trafik av flera slag i ett och samma hamnområde anges i betänkandet att befogenheterna endast får utövas i de delar av området där trafik av det sistnämnda slaget förekommer. Kustbevakningen är av uppfattningen att definitionen kommer att innebära tillämpningssvårigheter eftersom samma hamn ibland används för handels- och passagerartrafik, trafik med fiskefartyg samt fritidsfartyg. Vidare kan även samma kaj användas för olika ändamål. Det är alltså inte alltid enkelt att avgöra vilken typ av trafik en del av hamnen används för.

Kustbevakningen välkomnar att man i 3 § öppnar upp för att även andra utsatta hamnar än de som uttryckligen nämns i lagen ska kunna bli föremål för insatser från myndigheterna. Det ger en behövlig flexibilitet i lagstiftningen och ger myndigheterna bättre möjligheter att vidta åtgärder där de bäst behövs.

Åtgärder för att kontrollera vistelserätt

POSTADRESS
Kustbevakningen
Box 536
371 23 KARLSKRONA

TELEFON
0776-70 70 00 (växel)

TELEFAX
0455-105 21

E-POST OCH INTERNET
registrator@kustbevakningen.se
www.kustbevakningen.se

Kustbevakningen är positiv till föreslagna utvidgade möjligheter för myndigheten att utföra inre utlänningskontroller i gränsnära områden, liksom de utökade befogenheterna att i samband med sådana kontroller eftersöka och omhänderta identitetshandlingar.

Förslaget i 9 § lagen ((2023:xx) med särskilda bestämmelser om polisiära befogenheter i gränsnära områden om att Polismyndigheten och Kustbevakningen, om det inte kan klarläggas att utlänningen har rätt att vistas i landet eller om det råder oklarheter om utlänningens identitet, får ta hand om utlänningens pass eller andra identitetshandlingar i avvaktan på att frågan blir utredd, innebär en ny befogenhet för Kustbevakningen. I betänkandet konstateras att ett omhändertagande av handlingar enligt den nya lagen för Kustbevakningens del i praktiken kommer att bli en tillfällig åtgärd, eftersom Kustbevakningen i förekommande fall skyndsamt bör överlämna ärendet, och därmed de eventuella handlingar som omhändertagits, till Polismyndigheten. Även Kustbevakningen är av uppfattningen att identitetshandlingarna kommer att överlämnas till och förvaras hos Polismyndigheten. Trots den korta tid handlingarna kommer att förvaras hos Kustbevakningen kommer det att krävas att myndigheten tar fram rutiner och stöd för detta, se vidare nedan under *Konsekvenser för Kustbevakningen*.

Kamerabevakning och personuppgiftsbehandling

Kustbevakningen har inga synpunkter vad gäller utredningens bedömning avseende undantag från kravet på dokumenterad intresseavvägning och kamerabevakning i gränsnära områden i övrigt.

Åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet

Kustbevakningen delar utredningens bedömning att Kustbevakningen i nuläget inte bör ges de föreslagna befogenheterna i brottsbekämpande syfte inom ramen för vår egen brottsbekämpande verksamhet. Däremot bör det i det fortsatta arbetet, eller i ett annat sammanhang, göras vidare överväganden om Kustbevakningen bör få möjlighet att biträda Polismyndigheten. Detta framstår enligt Kustbevakningens mening som högst rimligt för ett effektivt myndighetssamarbete och mot bakgrund av de möjligheter Kustbevakningen har att biträda Polismyndigheten idag.

2 § förslaget till förordning (2023:xx) med särskilda bestämmelser om polisiära befogenheter i gränsnära områden

Kustbevakningen anser att 2 § i föreslagen förordning med särskilda bestämmelser om polisiära befogenheter i gränsnära områden kommer att bli svår att tillämpa i praktiken. I andra stycket anges till exempel att avseende bland annat reguljär sjötrafik får kontroller utföras vid högst hälften av det totala antalet planerade ankomster och avgångar per månad på en viss sträcka eller linje. Kustbevakningen har inte kännedom om antalet fartyg som är planerade för en viss linje eller sträcka på förhand. Kustbevakningen avstyrker förslaget i denna del.

Kustbevakningen anser att det bör vara tillräckligt att det av lagen (2023:xx) med särskilda bestämmelser om polisiära befogenheter i gränsnära områden anges att kontrollerna inte får genomföras på ett sådant sätt att de innebär en systematisk kontroll av personer. Det bör sedan vara upp till myndigheterna att göra den avvägningen.

Konsekvenser för Kustbevakningen

Kustbevakningen delar utredningens bedömning att förslagen kommer att innebära kostnadsökningar för Kustbevakningen, framför allt de nya befogenheterna att omhänderta pass eller andra identitetshandlingar. Det kommer att krävas en organisation som kan hantera omhändertagandet. I detta avseende kommer det med all sannolikhet att behövas utbildning, framtagande av helt nya rutiner och eventuellt något systemstöd för omhändertagandet. Kostnaderna är i dagsläget svåra att uppskatta. Kustbevakningen anser att det är viktigt att det skapas effektiva systemlösningar som nyttjar statens resurser på ett optimalt sätt. Med tanke på att Polismyndigheten är huvudansvarig myndighet för de inre utlänningskontrollerna och då Kustbevakningen vid ett omhändertagande av identitetshandlingar kommer att överlämna sina ärenden, inklusive identitetshandlingar, till Polismyndigheten är det inte försvarbart att Kustbevakningen ska behöva ta fram ett eget systemstöd. Vi förutsätter att vi kommer att kunna nyttja det systemstöd som Polismyndigheten kommer att använda.

Även de utvidgade möjligheterna att utföra inre utlänningskontroller förväntas innebära ekonomiska konsekvenser för Kustbevakningen. Ändringarna kommer att kräva vissa utbildningsinsatser rörande det nya regelverket och uppdatering av styrdokument med mera som i dag finns rörande inre utlänningskontroller.

Kustbevakningen vill även framhålla att myndigheten har ett ansträngt ekonomiskt läge och tillkommande arbetsuppgifter måste prioriteras mot redan befintliga sådana. Det kan därför bli problematiskt att lyfta in tillkommande arbetsuppgifter och hantera ytterligare kostnader utan anslagsökning. Vår begränsade roll i gränsförvaltningen kommer att beaktas i prioriteringen och hanteringen av detta nya regelverk.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Therese Mattsson. I ärendets handläggning har deltagit strategiske rådgivaren Annika Wahlfried Wikingsson, operative koordinatören Fredrik Lindblom, verksamhetsjuristen Helen Johansson och chefsjuristen Sara Thörngren, föredragande.

Therese Mattsson

Sara Thörngren

Extern digital kopia till:

Justitiedepartementet, enheten för samordning av samhällets krisberedskap
Justitiedepartementet, enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet och samhällets krisberedskap (L4)

Intern digital kopia till:
Ledningsgruppen, ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO